

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

ნელინდგული, 2018-2019

სპეციალური გამოცემა

კონფიდენციალურობის როლი მედიაციის პროცესში

სტატიაში განხილულია კონფიდენციალურობის, როგორც პრინციპის, სახელმძღვანელო დებულების, როლი მედიაციის პროცესში, მისი დადებითი და უარყოფითი მხარეები და მნიშვნელობა მედიაციის ინსტიტუტის სრულყოფილი ამოქმედებისთვის.

ნაშრომში შეფასებულია კონფიდენციალურობის პრინციპით მედიაციის პროცესის მონაწილეთა დაცვის ფარგლები და პრინციპის მოქმედების შეზღუდვის საფუძვლები მისი არააბსოლუტური შინაარსის გათვალისწინებით.

საკვანძო სიტყვები: მედიაცია, კონფიდენციალურობა, მედიატორი, მხარეები მედიაციის პროცესში, მედიაციის პრივილეგია, კომუნიკაცია, დაცვის გარანტია, ნდობის ამაღლება.

1. შესავალი

მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მეთოდის, პოპულარულობა უფროდაუფრო იზრდება ტრადიციულ მართლმსაჯულებასთან შედარებით. მედიაცია წარმოადგენს დავის გადაწყვეტის ერთ-ერთ გზას, რომელიც თავის თავში მოიაზრებს მხარეთა შორის კონსენსუსის მიღწევას მესამე, ნეიტრალური პირის, მედიატორის, ჩართულობით. მედიაციის მექანიზმი განიხილება, როგორც ძვირადღირებული და ხანგრძლივი სასამართლო პროცესის ალტერნატივა, რომელიც, ამავდროულად, არ საჭიროებს მიღებული გადაწყვეტილების იძულებით აღსრულებას, ვინაიდან გადაწყვეტილება მიიღწევა მხარეთა შეთანხმებით და გამოხატავს მათ კეთილ ნებას. მედიაციის პროცესი წარმოადგენს იაფ, სწრაფ, პროცედურული

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის ბაკალავრიატის სტუდენტი.

თვალსაზრისით მარტივ მექანიზმს პრობლემის ეფექტიანად გადაწყვეტისთვის.

ევროკავშირის და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანების, მათ წევრსახელმწიფოებსა და საქართველოს შორის ასოცირების შეთანხმება 2014 წლის 27 ივნისს გაფორმდა.¹ საქართველოს პარლამენტმა დოკუმენტის რატიფიცირება 2014 წლის 17 ივლისს განახორციელა, ხოლო დოკუმენტი სრულად ძალაში შევიდა 2016 წლის 1 ივლისს. 2014 წლის ივნისში, საქართველო და ევროკავშირი შეთანხმდნენ ასოცირების დღის წესრიგზე, რომელიც ადგენს საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ შეთანხმებითა და მისი ღრმა და ყოვლისმომცველი, თავისუფალი სავაჭრო სივრცის კომპონენტით (DCFTA) გათვალისწინებული ვალდებულებების განხორციელების პრიორიტეტებს. ასოცირების შესახებ შეთანხმებისა და დღის წესრიგის განხორციელების ეროვნული სამოქმედო გეგმის პროექტით საქართველოს ხელისუფლებამ უნდა განახორციელოს შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებები, კერძოდ, მედიატორთა რეესტრის დამტკიცება, შრომითი დავების მედიაციის მექანიზმის განვითარება, მათ შორის, შეთანხმებების შესრულების შესახებ მხარეთა ანგარიშვალდებულების სისტემის შექმნისა და მედიაციის მექანიზმის ანალიტიკური ფუნქციის ზრდის გზით. ხოლო აქტივობის შესრულების ინდიკატორად განისაზღვრა მედიაციის საშუალებით წარმოებული კოლექტიური შრომითი დავების რაოდენობა მორიგების შემთხვევების დინამიკის ჩათვლით. თემის აქტიურობას, სწორედაც საქართველოს მიერ ნაკისრი ვალდებულები განაპირობებს, რამეთუ მედიაციის, როგორც კონფიდენციალური პროცესის, ფართოდ და აქტიურად გამოყენებასთან ერთად, რა თქმა უნდა, წარმოიშობა მთელი რიგი პრობლემები, რომლებიც მისი გამოყენების წარმატე-

¹ ასოცირების შესახებ შეთანხმება, ერთი მხრივ, საქართველოსა და მეორე მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის, 27.06.14, გამოქვეყნების თარიღი 11.09.14, დროებითი გამოყენების რეჟიმი 01.09.2014, სრულად ძალაში შესვლის თარიღი: 01.07.2016.

ბას საფთხის ქვეშ აყენებს. კონფიდენციალურობა მედიაციის ფუნდამენტური და უმთავრესად, ნორმატიული და ეთიკური სტანდარტია. კონფიდენციალურობა მედიაციის აუცილებელი პრინციპია,² ეს პრინციპი მნიშვნელოვანია,³ როგორც კონკრეტული მედიაციის მიმდინარეობის პროცესისათვის, ასევე, ზოგადად, ამ ინსტიტუტის დამკვიდრებისა და მისდამი საზოგადოების ნდობის⁴ გაჩენისათვის.⁵ კონფიდენციალურობა⁶ წარმოადგენს ფუნდამენტურ⁷ პრინციპს, რომელიც განაპირობებს მედიაციაში ჩართული მხარეების კიდევ უფრო გულწრფელობას და ღიაობას პროცესისადმი, იციან, რომ მათი კომენტარები და მოსაზრებები რჩება კონფიდენციალური,⁸ რაც წინაპირობაა მათი მეტი ჩათულობის შეთანხმების მიღწევის პროცედურებში.

წინამდებარე სტატიის მიზანია, დადგინდეს კონფიდენციალურობის, როგორც პრინციპის, სახელმძღვანელო დებულების, მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, მისი გამოყენების მიზანი, აგრეთვე თუ რა ადგილი უჭირავს, რა როლს თამაშობს და როგორ უწყობს ხელს მედიაციის ფართო და აქტიურ გამოყენებას. განხილულია კონფიდენციალურობის პრინციპის დადებითი და უარყოფითი მხარეები, მისი შეზღუდვის აუცილებლობა, აგრეთვე შეზღუდვის ფარგლები და, რა თქმა უნდა, კონფიდენციალურობის დაცვის გარანტიების არსებობის აუცილებლობა, მედიაციის მთავარი პრივილეგიის უზრუნველსა-

² *ცერცვაძე გ.*, მედიაცია, თბ., 2010, 48.

³ *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd ed., Oxford University Press, Oxford, 2016, 50.

⁴ *Kovach K. K.*, Mediation in a Nutshell, 2nd ed., West a Thomson Reuters Business, USA, 2010, 191.

⁵ *Steffek F.*, Mediation und Güterichterverfahren, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, (ZEuP), №3, Verlag C.H.Beck, München, 2013, 550.

⁶ *Ferz S., Filler E.*, Mediation Gesetzestexte und Kommentar, Universitätsverlag, Wien 2003, 54.

⁷ *Nelson M. R.*, Nelson on ADR, Thomson Carswell, 2003, 25.

⁸ *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, Commercial Dispute Resolution in Germany, 2nd ed., C.H.Beck, 2016, 191.

ყოფად, რომელიც მნიშვნელოვნად განაპირობებს მედიაციის მექანიზმის სრულყოფილად ამოქმედებას.

2. კონფიდენციალურობა, როგორც პრინციპი

კონფიდენციალურობის კონცეფცია დასაბამს ჯერ კიდევ ანტიკური ეპოქიდან იღებს, აღნიშნული კი პირდაპირ უკავშირდება ადმიანთა შორის არსებულ პერსონალურ ურთიერთობებს, რომლის ნათელი მაგალითია ქრისტეს შობამდე, დაახლოებით, 400 წლით ადრე არსებული ჰიპოკრატეს ფიცი, ექიმსა და პაციენტს შორის არსებული ურთიერთობების კონტექსტში.⁹ კონფიდენციალურობა თავისი არსით განიმარტება, როგორც ინფორმაციის უსაფრთხოება და გაუმჟღავნებლობა. კონფიდენციალურობა, ხშირად წარმოადგენს მორალურ-ეთიკურ ცნებას და აღნიშნულ ჭრილში ის განიმარტება, როგორც ვალდებულება ინფორმაციის გამოყენების ან გავრცელების აკრძალვისა, შესაბამის პირებთან შეთანხმების გარეშე და დაცვა იმ ინფორმაციისა, რომელიც საჯაროდ არ არის ცნობილი. აღსანიშნავია, რომ ვალდებულება გულისხმობს ჭეშმარიტი ინფორმაციის დაცვას და არა ყალბისა, რამეთუ არასწორი ინფორმაციის დაცვა არავითარ მიზანს არ ემსახურება.¹⁰ ტერმინი „მედიაციის პრივილეგია“ ეხება მედიაციის პროცესში კომუნიკაციის დაცვას,¹¹ აღნიშნული პრივილეგია არ არის აბსოლუტური და საგამონაკლისო შემთხვევების არსებობა საჯარო და კერძო ინტერესებს შორის არსებული ბალანსის შენარჩუნებას ისახავს მიზნად.

მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების, გავრცელება-გამოყენებასთან ერთად, იზრდება

⁹ *Richards N. M., Solve D. J., Privacy's Other Path: Recovering the Law of Confidentiality, Georgetown Law Journal, Vol. 96, 2007, 133.*

¹⁰ *Pattenden R., The Law of Professional-Client Confidentiality, Regulating the Disclosure of Confidential Personal Information, Oxford University Press, 2013, 12.*

¹¹ *Bur A. M., Confidentiality in Mediation: A Privilege Worth Protecting, Dispute Resolution Journal, Vol. 5, 2002, 66.*

კონფიდენციალურობასთან დაკავშირებული დავების რიცხვი, თავის მხრივ დავები, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ წარმოდგენს ერთგვარ სტიმულს, დაიცვან მედიაციის პროცესში მონაწილე პირებმა კონფიდენციალურობა, სხვადასხვა დონეზე, სხვადასხვა შემთხვევაში.¹²

2.1. კონფიდენციალურობა მედიაციაში

მედიაციის ცნების ზუსტი, საყოველთაო დეფინიცია არ არსებობს, ამიტომ სრულიად სამართლიანია, რომ დოქტრინაში მედიაციის ცნებას გაურკვეველსა და ბუნდოვანს უწოდებენ.¹³ მედიაციის ტრადიციული განმარტების თანახმად, ეს არის კონფიდენციალური და კონსენსუალური დავის გადაწყვეტის პროცესი. აღსანიშნავია დავის ეფექტური გადაწყვეტის ცენტრის (Centre For Effective Dispute Resolution) მიერ განმარტებული მედიაციის პროცესი, რომელშიც აქცენტი ზუსტადაც კონფიდენციალურობაზე კეთდება: „მედიაცია ეს არის მოქნილი პროცესი, რომელიც წარიმართება კონფიდენციალურად და სადაც ნეიტრალური პირი ეხმარება მხარეებს მიაღწიონ შეთანხმებას მათ შორის წარმოშობილ დავაზე, მაგრამ წარმართავს პროცესს მხარეთა კონტროლის ქვეშ დავის გადაწყვეტის საშუალებებსა და პირობებზე“.¹⁴

მედიაციის ცნების განმარტებისას, ყოველთვის კონფიდენციალურობაზე მახვილდება ყურადღება, აღნიშნული კი

¹² ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, *ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდუელი 2013“*, თსუ-ის გამომცემლობა 2014, 9.

¹³ ცერცვაძე გ., მედიაცია, თბ., 2010, 34, იხ. ციტირება: *Ziswiler H.U., Inhalt und Bedeutung von Regeln zur Mediation in der Schweizerischen Zivilprozessordnung*, in : Leupold/Michael/Ruestchi/, David, Stauber/Damian/Vetter/Mainrad (Hrsg.) *Der Weg zum Recht. Festschrift für Alfred Bühler “Schultess,”* Zürich, Basel, Genf, 2008, 268.

¹⁴ ჯანჯალია ბ., მედიაცია – სასამართლოში კორპორატიული დავის განხილვის ალტერნატივა, *ჟურნ. „ბიზნესი და კანონმდებლობა“*, №10, 2009, 33-35.

მონმობს კონფიდენციალურობის, როგორც მედიაციის მთავარი ინგრედიენტის მნიშვნელობას.¹⁵

3. კონფიდენციალურობის არსი და მიზანი მედიაციაში

დავის გადაწყვეტის ტრადიციულ გზებთან შედარებით, მედიაციის პროცესში კონფიდენციალურობის ხარისხი უფრო მაღალია. აღსანიშნავია, რომ, ზოგადად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მეთოდები კონფიდენციალურობის პრინციპის შემცვლელიობით ხასიათდება, განსაკუთრებით კი ეს მედიაციას ეხება.¹⁶

კონფიდენციალურობა აბსოლუტურად საჭიროა მედიაციისთვის, რადგან ის ხელს უწყობს ამ ახალი ინსტიტუტის დაწერგვასა და საზოგადოების ნდობის ამაღლებას. ადამიანები არ ასაჯაროებენ პირად საჭიროებებს, სტრატეგიებსა და ინფორმაციას თუ ისინი ფიქრობენ, რომ აღნიშნული მათ წინააღმდეგ იქნება გამოყენებული.¹⁷ ჩვეულებრივ, ინტერპერსონალური ურთიერთობების ნდობა, ეფუძნება წარსულის პოზიტიურ გამოცდილებას. საპირისპიროდ, მედიაციაში ორი ადამიანი, რომლებმაც იციან ერთმანეთის წარსული გამოცდილება, შესაძლოა არ ენოდოს ერთმანეთს, რამეთუ ისინი ფიქრობდნენ, რომ დაპირისპირებულ მხარეს მისცემენ საშუალებას მიაყენოს მას დიდი ემოციური ზიანი და ფინანსური ზარალი. საბოლოო ჯამში, კონფიდენციალურობა, როგორც მედიაციის ხელშემწყობი, იმავე გზით ხელს უწყობს მხარეებს შორის ნდობით აღჭურვოს ურთიერთობა.¹⁸ მედიაციის პრივილეგია ხელს

¹⁵ *ნულაძე ა.*, სასამართლო მედიაციის ქართული მოდელი ევრო-ამერიკულ პრიზმაში, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ., 2016, 18-19.

¹⁶ *Kovach K. K.*, *Mediation: Principles And Practice*, 3rd ed., USA, Thomson West, 2004, 262.

¹⁷ *Rempel J. K., Holmes J. G.*, "How Do I Trust Thee?" *Psychology Today*, February 1986, 28-34.

¹⁸ *თვაური რ.*, კონფიდენციალურობის პრინციპით ბოჭვის სტანდარტი მედიაციის პროცესში, *ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდეული 2015“*, თსუ-ის გამომცემლობა 2015, 27.

უშლის დაპირისპირებულ მხარეებს ინფორმაცია, რომელიც მედიაციის პროცესში შეიტყვეს, გამოიყენონ მეორე მხარის საზიანოდ, საბოლოოდ კონფიდენციალურობა ქმნის ბილიკს, გზას, რომელიც ხელს უწყობს მხარეებს შორის აზრიანი მოლაპარაკების წარმართვისა და არასახიფათო გარემოს შექმნას.

კონფიდენციალურობა მნიშვნელოვანია მედიაციაში შემდეგი გარემოებების გათვალისწინებით.¹⁹

ეფექტური მედიაცია საჭიროებს თავისუფლებას

მედიატორი, რომელსაც არ აქვს სავალდებულო ხასიათის ძალაუფლება, მხარეებს ხელს უწყობს თვითგამორკვევისა და შეთანხმების საფუძვლების გამონახვაში, მხარეთა მიერ ერთმანეთის ინტერესების შესწავლისა და კონფლიქტის მიზეზების იდენტიფიცირებაში. მედიატორმა მხარეთათვის მათი პოზიციების და ინტერესების წარმოჩენა უნდა შეძლოს, თუმცა თუ მხარეები მუდმივად საკუთარი გადმოსახედიდან აფასებენ სიტუაციას, აღნიშნულის მიღწევა შეუძლებელია. ვითარების ამ რაკურსით განვითარების დროს ხშირად ხდება სენსიტიური დეტალების წამოჭრა და ყურადღების გამახვილება. შესაბამისად კომპრომისულ მოლაპარაკებებს, როგორც წესი, სჭირდება იმ ფაქტებისა და საკითხების აღიარება, რომლებზეც დავის მხარეები სხვა შემთხვევაში არ თანხმდებოდნენ. კონფიდენციალურობა არის გარანტია მხარეთა ნებაყოფლობითი ჩართულობისა, უსაფრთხო, ეფექტური და წარმატებული მოლაპარაკებისა.²⁰

დავის მხარეების გულწრფელობა მოითხოვს კონფიდენციალურობას

დავის გადანყვეტის ტრადიციული საშუალებებისგან განსხვავებით, მედიაციაში მხარეების კომუნიკაციაზე დიდ ზეგავლენას ახდენს სწორედ ის მოლოდინი, რომ მომავალში შებოჭი-

¹⁹ *Freedman L. R., Prigoff M. L., Confidentiality in Mediation: The Need For Protection, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 2, Issue 1, 1986, 37.*

²⁰ იქვე, 38.

ლები არ იქნებიან მათ მიერ გამჟღავნებული ინფორმაციით. პროცესის დროს შეტყობილი ინფორმაცია, შესაძლოა, საფუძველი გახდეს შედარებით სუსტი მხარის ინტერესების დასაზიანებლად, რამეთუ არც თუ ისე იშვიათია, შემთხვევები, როდესაც მედიაციის პროცესით ერთი მხარე უფრო კმაყოფილი რჩება, ვიდრე მეორე. როდესაც მედიაციის პროცესში მიზანი ვერ მიიღწევა და მხარეები იძულებულნი არიან დავა სხვა, ალტერნატიული მეთოდებით გადაწყვიტონ, მედიაციის პროცესში მიღებული ინფორმაცია, სავსებით შესაძლებელია გამოყენებული იყოს, რომელიმე მხარის წინააღმდეგ, თუკი არ მოხდა სასამართლოში მტკიცებულების დაუშვებლად გამოცხადება.²¹

მედიატორი უნდა იყოს ნეიტრალური ფაქტებთან და მათ აღქმასთან დაკავშირებით

სავსებით სამართლიანია აღვნიშნოთ, რომ მედიატორის მიერ სასამართლოში მიცემული ჩვენება ანადგურებს მის სტატუსს, როგორც მიუკერძოებელი და ნეიტრალური შუამავლისა. მედიატორის, რომელიც არა მარტო მხარეებს შორის არსებულ ურთიერთობაზე, არამედ, ზოგადად, ვითარების თითოეულ დეტალზე ფლობს ინფორმაციას, დავალდებულება მისცეს სასამართლოს სხვადასხვა მტკიცებულებები, რამდენადაც ფრთხილი არ უნდა იყოს იგი, მაინც აღიქმება, როგორც ერთ-ერთი მხარის სასარგებლო ქმედებად. შესაბამისად, მედიაციის პროცესში კონფიდენციალურობა, მხოლოდ ცარიელი, გამოუყენებელი სივრცის სინონიმად რჩება²² და ფაქტობრივად იკარგება ის პრივილეგია, რომელსაც უსაფრთხო და არაფორმალურ გარემოს ვუნდობთ.

²¹ UNCITRAL Guide to Enactment (2004), para.58.

²² Henke E. M., Confidentiality in the Model Law and the European Mediation Directive, A Comparison of Solutions Offered in the Mediation Directive and the Model Law on Conciliation with Examination of the Actual Situation in Selected Civil and Common Law Countries, Master's Thesis, GRIN Verlag, 2011, 38.

კონფიდენციალურობა უმრავლესობისთვის არის მიზეზი დავის გადასაწყვეტად მედიაციის არჩევისთვის

ინფორმაციის გავრცელების საშიშროებისგან დაცვა, უბრალოდ, უფრო მშვიდი და არაფორმალური გარემო მხარეებს შორის, ნამდვილად ქმნის იმის მოტივაციას, რომ მოაგვარონ დავა, მიუხედავად მისი შინაარსისა, მაგალითად, ეხება იგი კომერციულ საიდუმლოებას თუ პირად სფეროს.²³ ვალდებულება იმისა, რომ მხარესა და მედიატორს შორის პირადი, დამოუკიდებელი შეხვედრები კონფიდენციალურობის ჩარჩოში მოექცეს, პროცესის მონაწილეს ნამდვილად უქმნის გარანტიას, რომ მედიატორი მისი ნებართვის გარეშე აღნიშნული შეხვედრის დროს მიღებულ ინფორმაციას ვერ გაამჟღავნებს.²⁴

4. მედიატორებისა და მედიაციის პროგრამების დაცვა

მედიაციის პროცესის სათანადო შეფასებისთვის აუცილებელია, ადეკვატური ჩანაწერების გაკეთება. აღნიშნულიდან გამომდინარე დგება საკითხი ჩანაწერების კონფიდენციალურობასთან დაკავშირებით. მედიაციის პროგრამის განმასხორციელებელი პირები, საკანონმდებლო დაცვის არ არსებობის გამო, არ არიან დარწმუნებულები, იმოქმედებს თუ არა კონფიდენციალურობის დაცვის ვალდებულება აღნიშნულ ჩანაწერებთან მიმართებით, ამიტომ ამ პრინციპის უზრუნველსაყოფად ისინი ანადგურებენ მედიაციის პროცესთან დაკავშირებულ დოკუმენტებს.²⁵

²³ *Freedman L. R., Prigoff M. L., Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 2, Issue 1, 1986, 38.*

²⁴ *Henke E. M., Confidentiality in the Model Law and the European Mediation Directive, A Comparison of Solutions Offered in the Mediation Directive and the Model Law on Conciliation with Examination of the Actual Situation in Selected Civil and Common Law Countries, Master's Thesis, GRIN Verlag, 2011, 3, იხ. ციტირება: Pretorius (2007) paper presented to the Arbitration Workshop in Mauritius 13.*

²⁵ იქვე.

აღნიშნულის და აგრეთვე ბევრი სხვა მიზეზის გამო, სრულიად სამართლიანად აღინიშნება კონფიდენციალურობის დიდი მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში.

„გარკვეული გარანტიების გარეშე, არც ჭკვიანი მხარე და არც ადვოკატი დათანხმდება მედიაციის პროცესის დროს ინფორმაციის გამჟღავნებას, თუ ეს შემდგომში სასამართლოში მათ წინააღმდეგ იქნება გამოყენებული“.²⁶ მედიაციის პროცესის წარმატებულობა დაკავშირებულია მხარეებს შორის აქტიური მოლაპარაკების წარმოებაზე. აქტიური მოლაპარაკების პროცესში აუცილებელია მხარეებმა ერთმანეთს მიაწოდონ ის მიზეზები და განმარტებები, რომლებიც საფუძვლად უდევს მათ შემოთავაზებებს, ვარაუდებსა და მოლოდინებს. მედიაციის პროცესში, ხშირად გარდაუვალი ხდება სწორედ იხეთი კონფიდენციალური ინფორმაციის გაცვლა, რაც ეხება პირად თუ ქონებრივ მდგომარეობას. სწორედ აღნიშნული განაპირობებს მედიაციის პროცესის წარმატების ხარისხს, ამიტომ კონფიდენციალურობის პრინციპს ცენტრალური ადგილი უჭირავს მედიაციის, როგორც სანდო, არაფორმალური და მოქნილი პროცესის განვითარებაში.²⁷

ყოველივე ზემო აღნიშნულიდან გამომდინარე, მედიაციის განმავლობაში მხარეები კომუნიკაციას ამყარებენ მოლაპარაკების შედეგად და კონფიდენციალურად. როგორც მსოფლიო პრაქტიკა აჩვენებს კონფიდენციალურობის პრინციპის არსებობის გამო მედიაცია უფრო მეტად ეფექტურია.

5. კონფიდენციალურობის პრინციპის დადებითი და უარყოფითი მხარეები

მიუხედავად კონფიდენციალურობის უდიდესი მნიშვნელობისა, იგი არ არის აბსოლუტური ხასიათის და შეიძლება შეიზღ-

²⁶ *Peterson A. L. H.*, Substantive Las Clash: An Inquiring into the Impact of in the Merriage of Kieturakis on California’s Confidentiality Law, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, Vol. 8, №1, 2007, 199.

²⁷ *Macturk H. C.*, Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exceptions, *American Journal of Trial Advocacy*, Vol. 19, Issue 2, 1995, 412.

უდოს ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, რათა მხარეებმა ბოროტად არ გამოიყენონ პროცესი. სავსებით შესაძლებელია მხარე მიზნად ისახავდეს სასამართლო პროცესის გაჭიანურებას, მედიაციის პროცესში მონაწილეობა მიიღონ და შემდგომში უარი თქვან მოლაპარაკებაზე. ასევე იმ იმედით, რომ მედიაციის პროცესი კონფიდენციალურია, შესაძლოა მხარემ არასწორი ფაქტები წარადგინოს თავისი პოზიციის გასამყარებლად. ასეთი არასწორი ფაქტებითა და ინფორმაციით მეორე მხარე ზარალდება და ამასთანავე რთულია მხარის არაკეთილსინდისიერების მტკიცება.²⁸ აღნიშნული ვითარებიდან გამომდინარე, ვლენობით რეალობას, სადაც ერთხელ უკვე „მოტყუებული“ მხარე, სავარაუდოდ, აღარ აირჩევს მედიაციას დავის გადაწყვეტისათვის. შესაბამისად მედიაციის განვითარება და გამოყენება დაბრკოლების წინაშე დგება და ამით სრულებით სავარაუდოა, რომ ზიანი მიადგეს, როგორც მხარეებს, ასევე მესამე პირებს, რომლებზეც გავლენას ახდენს მედიაციის პროცესის შედეგები.²⁹ ფაქტობრივად, კონფიდენციალურობის აბსოლუტური ხასიათით, იმ ძირითად ბერკეტებსა და გარანტიებს ვართმევთ მხარეს, რომლითაც მან თავი უნდა დაიცვას არაკეთილსინდისიერებისგან. ამასთანავე პოზიტიურ ქრილში, მედიაციის განვითარებისთვის საჭირო ნდობის ფაქტორი საგრძნობლად იზრდება, როდესაც პროცესი არ არის ჩაკეტილი და საზოგადოება ინფორმირებულია ამ ინსტიტუტის თაობაზე. მიუხედავად ამისა, ფართოდ მიღებულია კომუნიკაციებისა და მასალების კონფიდენციალურობის დაცვის მიზნით, მედიაციის პროცესში პრივილეგიების ან სხვაგვარი გარანტიების არსებობა,³⁰ მაგრამ ამ პოზიციას მაინც ყავს კრიტიკოსები და მათი მთავარი

²⁸ ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ყურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწადი 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 15.

²⁹ Hardy S., Rundle O., Mediation For Lawyers, Australia, CCH Australia Limited, 2010, 170.

³⁰ ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ყურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწადი 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 15.

არგუმენტი სწორედ ისაა, რომ აღნიშნული ეწინააღმდეგება გამჭვირვალობის დემოკრატიულ პრინციპებსა და საზოგადოების პროცესებში აქტიურ, ინფორმირებულ და ნაყოფიერ ჩართულობას.³¹

მიუხედავად ზემო თქმულისა, სრულიად სამართლიანი იქნება აღვნიშნოთ, რომ მედიაციის პრივილეგიები საზოგადოებრივ პრობლემებს არ ქმნის. დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ მეთოდებში, განსაკუთრებით კი მედიაციის პროცესში, რადგან მხარეები უფრო მეტად არიან ჩართულები. გარკვეული პრეცედენტებისა და ინფორმაციის გაუჟღავნებლობა, წარმოადგენს მხარეთა კერძო ინტერესების უპირატესობის დემონსტრირებას, რამეთუ მედიაციის პრივილეგიები მცირე ზიანს აყენებს საზოგადოების საჯარო ინტერესს. მაშინ, როდესაც ერთმანეთის საპირისპიროდ არის მცირე ზიანი და არსებითი სარგებელი, რასაკვირველია, საკითხი ასეთ შემთხვევაში, მედიაციის მხარეთა ინტერესთა სასარგებლოდ უნდა გადაწყდეს.³²

აღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე კონფიდენციალურობის მნიშვნელობა უდავოა, მაგრამ მისმა აბსოლუტურმა ხასიათმა შესაძლოა არასასურველი და ნეგატიური შედეგები გამოიწვიოს. შესაბამისად, საჭიროა დადგინდეს შეზღუდვები, რომლებიც შექმნის კეთილსინდისიერი მხარის დაცვის გარანტიებს.

6. კონფიდენციალურობის პრინციპის შეზღუდვა

მედიაციაში კონფიდენციალურობის საკითხი ყოველთვის იყო დებატების საგანი. აბსოლუტურად დაცული კონფიდენციალურობა თეორიულად უტოპიზმია, რაც პრაქტიკაში მთელ რიგ პრობლემებს წარმოშობს. კომენტატორები ყოველთვის

³¹ *Deason E. E.*, Symposium: Secrecy and Transparency in Dispute Resolution: The Need of the Trust as a Justification for Confidentiality in Mediation: A Cross-Disciplinary Approach, *Kansas Law Review*, 1387, Vol. 54, 2006, 1.

³² *Owen R. M.*, In re Uncertainty: A Uniform and Confidential Treatment of Evidentiary and Advocatory Materials Used in Mediation, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, 911, Vol. 20, 2005, 3.

დაობენ, რომ აღნიშნული პრინციპი არ უნდა იყოს აბსოლუტური და უნდა არსებობდეს იმგვარად, რომ შესაძლებელი იყოს საჯარო პასუხისმგებლობისა და ინტერესის დაცვა, რაც მედიაციისთვის იქნება ნდობის მოპოვების საშუალება.³³ მედიაციის პრივილეგიას, კონფიდენციალურობას, როგორც სხვა ზოგად წესებს, აქვს მრავალი გამონაკლისი, ეს გამონაკლისი კი სწორედ, რომ მედიაციის აქტიურად გამოყენების ნახალისებისკენაა მიმართული. „ბლანკეტური“ წესების გამონაკლისის გარეშე არსებობა, სრულიად აკარგვინებს მედიაციას იმ უსაფრთხოების შეგრძნებას, რომელიც პროცესმა უნდა შექმნას მხარეთათვის, მესამე პირებისა და მედიატორისთვისაც კი.³⁴ კონფიდენციალურობის დაცვა არ გვავალდებულებს, რადიკალისტურ ქმედებას, რამაც შესაძლოა იგულისხმოს აბსოლუტური დაცვა ან აბსოლუტური საჯაროობა, არამედ საჭირო და მნიშვნელოვანია შეირჩეს ბალანსი მედიაციის ამ პრივილეგიის დაცვასა და საჯარო პასუხისმგებლობას შორის.³⁵

ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2008 წლის 21 მაისს სამოქალაქო და კომერციულ საკითხებში მედიაციის ცალკეული ასპექტების თაობაზე 2008/52/EC დირექტივის³⁶ მე-7 (2) მუხლი აწესებს კონფიდენციალურობის პრინციპის შეზღუდვის ცალკეულ საგამონაკლისო შემთხვევებს. აღნიშნული მუხლი,

³³ *ელშვილი ნ.*, კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწდეული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა 2014, 25, იხ. ციტირება: *Rosenberg J.P.*, Keeping the Lid on Confidentiality Mediation Privilege and Conflict of Laws, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 10, №1, 1994, 161, <<https://heinonline.org/HOL/Welcome?message=Please%20log%20in&url=%2FHOL%2FPage%3Fhandle%3D>>.

³⁴ *ყანდაშვილი ი.*, საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასამართლო ფორმები, თბ., 2018, 77.

³⁵ *Deason E. E.*, Symposium: Secrecy and Transparency in Dispute Resolution: The Need of the Trust as a Justification for Confidentiality in Mediation: A Cross-Disciplinary Approach, *Kansas Law Review*, 1387, Vol. 54, 2006, 2, <<https://www.lexisnexis.com/en-us/products/lexis-advance.page>>.

³⁶ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May, 2008, on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.

ასევე ნევრ სახელმწიფოებს ანიჭებს უფლებას უფრო მკაცრი წესები მიიღონ კონფიდენციალურობის მეტად დასაცავად.³⁷

6.1. მხარეთა თანხმობა კონფიდენციალურობის დაცვაზე უარის თქმასთან დაკავშირებით

მედიაციის არაფორმალური და მოქნილი ხასიათი, თითქმის ყველა საქმეში, მხარეებს ანიჭებს უფლებამოსილებას შეთანხმდნენ კონფიდენციალურობის დაცვაზე ან უარი თქვან მასზე. თუმცა ეს საკითხი გაურკვეველია, ჩნდება შეკითხვები იმასთან დაკავშირებით თუ ვინ უნდა განაცხადოს თანხმობა, თანხმობა უნდა იყოს ნათლად გამოხატული, თუ შესაძლოა იგი იყოს ნაგულისხმევიც.³⁸ კონფიდენციალურობაზე უარის თქმის შემთხვევაში, აღნიშნულთან დაკავშირებით აუცილებელია წერილობითი ფორმით მხარეთა შეთანხმება, რომელშიც მხარეები ხელმოწერით ადასტურებენ, რომ მედიაციის პროცესთან დაკავშირებული ინფორმაცია შესაძლოა მკიცებულებად იყოს გამოყენებული. ასევე აუცილებელია, ყურადღება გამახვილდეს, რომ კონფიდენციალურობის გამორიცხვა, მხოლოდ ერთ კონკრეტულ მიზანთანაა დაკავშირებული და არ ვრცელდება სხვა შემთხვევებზე (*Liberty Funding Pty Ltd v Phoenix Capital Ltd* (2005) 218 ALR 238).³⁹ მედიატორის აკრედიტაციის ნაციონალური პრაქტიკული სტანდარტების მე-6 (1), (ბ) მუხლის თანახმად, მედიატორმა ნებაყოფლობით არ უნდა გაამჟღავნოს ინფორმაცია იმ პირებთან, რომლებიც მედიაციის მხარეები არ არიან,

³⁷ *Henke E. M.*, Confidentiality in the Model Law and the European Mediation Directive, A Comparison of Solutions Offered in the Mediation Directive and the Model Law on Conciliation with Examination of the Actual Situation in Selected Civil and Common Law Countries, Master's Thesis, GRIN Verlag, 2011, 32.

³⁸ *ელოშვილი ნ.*, კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდუელი 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 26.

³⁹ *Hardy S., Rundle O.*, Mediation for Lawyers, Australia, CCH Australia Limited, 2010, 192.

გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც აღნიშნულის თაობაზე არსებობს მხარეთა წერილობითი თანხობა.⁴⁰ ევროპარლამენტისა და ევრო საბჭოს 2008 წლის 21 მაისს სამოქალაქო და კომერციულ საკითხებში მედიაციის ცალკეული ასპექტების თაობაზე 2008/52/EC დირექტივის⁴¹ მე-7 (1) მუხლი მხარეებს შესაძლებლობას აძლევს თავად გადაწვიტონ შეამცირონ თუ გაზარდონ კონფიდენციალურობის დაცვის ვალდებულება. მხარეებს შეუძლიათ, მედიატორის კონფიდენციალურობის ვალდებულების ლიბერალიზაცია განახორციელონ და განაცხადონ მედიაციის პროცესში შედგენილი დოკუმენტებისა და გამჟღავნებული ინფორმაციის არაკონფიდენციალურობა. თუმცა აღსანიშნავია, რომ ამგვარი ზოგადი შეთანხმება, მედიატორს არ ანიჭებს უფლებას გათქვას ის ინფორმაცია, რომელიც მან მხარესთან კერძო შეხვედრის დროს შეიტყო. შესაბამისად, კერძო შეხვედრის ბუნებიდან გამომდინარე, ასეთ დროს გამჟღავნებული ინფორმაციის არაკონფიდენციალურად ჩათვლისთვის, აუცილებელია პირდაპირი შეთანხმება აღნიშნულის თაობაზე.⁴² აგრეთვე, მნიშვნელოვანია, რომ დირექტივა ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპიდან გამომდინარე არ ზღუდავს მხარეთა თავისუფლებასა და მოქმედებას სამოქალაქო და კომერციულ სამართალში.

„UMA-ს⁴³ რეგულირებაში ბუნდოვანია თუ რა როლი აკისრია პროცესის მონაწილე მესამე პირებს კონფიდენციალურობის პრივილეგიაზე უარის თქმისას. აქტის თანახმად, კონფიდენციალურობის პრივილეგიაზე უარის თქმა უნდა განხორცი-

⁴⁰ *Hardy S., Rundle O., Mediation for Lawyers, Australia, CCH Australia Limited, 2010, 192.*

⁴¹ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council, of 21 May, 2008, on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.

⁴² *Henke E. M., Confidentiality in the Model Law and the European Mediation Directive, A Comparison of Solutions Offered in the Mediation Directive and the Model Law on Conciliation with Examination of the Actual Situation in Selected Civil and Common Law Countries, Master's Thesis, GRIN Verlag, 2011, 31-32.*

⁴³ Uniform Mediation Act, <<http://codes.ohio.gov/orc/2710>>.

ელდეს მედიაციის ყველა მხარის მიერ. დებულებიდან ნათლად არ გამომდინარეობს და საეჭვოა, იგულისხმება თუ არა ამ შემთხვევაში პროცესის მონაწილე მესამე პირები“. ⁴⁴ ტომესის მოსაზრებით, ლოგიკურად არ უნდა არსებობდეს ასეთი უფლება ამ პირებისთვის. ⁴⁵

6.2. საჯარო წესრიგი, როგორც კონფიდენციალურობის დაცვის გამონაკლისი

მხარეთა ნების ავტონომიის პრინციპიდან გამომდინარე მათ უფლება აქვთ ურთიერთობები დაარეგულირონ ხელშეკრულებით, სურვილისამებრ. მიუხედავად ამისა იქ, სადაც საჯარო ინტერესი კერძო ინტერესზე მალაღია, აუცილებელია მხარეები დაეყრდნონ საჯარო სამართალს და შეინარჩუნონ კონფიდენციალურობა სხვა პირთა ინტერესების გათვალისწინების ხარისხით.

საჯარო წესრიგის ცნება მეტად ბუნდოვანია და მისმა ზედაპირულმა და ზოგადმა განმარტებამ, სავსებით შესაძლებელია, კონფიდენციალურობის პრინციპს საფრთხე შეუქმნას. მაგალითად, საჯარო ინტერესის უპირატესობა გვაქვს სახეზე, როდესაც არასრულწლოვანის ფიზიკურ თუ ფსიქოლოგიურ ჯანმრთელობას ექმნება საფრთხე. თვალსაჩინოა *კორნის* მიერ მოყვანილი მაგალითი, სადაც საუბარია, რომ, როდესაც საფრთხე სიცოცხლის ან ჯანმრთელობის ხელყოფას ეხება, აგრეთვე გარემოს დაბინძურებას, ამ დროს საჯარო წესრიგის დაცვის მიზნით კონფიდენციალურობის ვალდებულების შეზღუდვის საფუძველი გვაქვს სახეზე. ⁴⁶

⁴⁴ ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნეინდეული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 28.

⁴⁵ *Tomeo D. G.*, Be Careful What You Say: One Court’s Look at Confidentiality under the Uniform Mediation Act, *Seton Hall Legislative Journal*, Vol. 31, №1, 2006, 75, <<http://www.lowenstein.com/files/publication/>>.

⁴⁶ *Henke E. M.*, Confidentiality in the Model Law and the European Mediation Directive, A Comparison of Solutions Offered in the Mediation Directive and

დოქტრინა *Parens patriae*,⁴⁷ როდესაც პეტიცია მეურვეობის ან/და მზურველობის საკითხზე არის წარდგენილი, სახელმწიფოს ანიჭებს უფლებამოსილებას გადანყვიტოს რა არის უკეთესი ბავშვისთვის. ლიტვის მედიაციის კანონის მე-7 მუხლი საჯარო ინტერესის გამონაკლისის სტატუსს ანიჭებს შემთხვევას, როდესაც საფრთხე ბავშვის ჯანმრთელობის ან ფიზიკური პირის ჯანმრთელობის, ან სიცოცხლის წინააღმდეგ ზიანის პრევენციას ექმნება.⁴⁸ რუმინეთის კანონმდებლობა მედიატორს არ ავალდებულებს კონფიდენციალურობის დაცვას თუ საფრთხე ბავშვის ნორმალურ განვითარების ან განათლების საკითხს ექმნება.⁴⁹ ამავე შინაარსისაა მალტის 27 (1), (ბ) მუხლის დებულება, რომელშიც აღნიშნულია, რომ ბავშვის ინტერესებთან ერთად, კონფიდენციალურობის დაცვის საგამონაკლისო შემთხვევად დაკვალიფიცირდება ადამიანის ფიზიკური და ფსიქოლოგიური ერთიანობის დარღვევა.⁵⁰

აღსანიშნავია, იურიდიულ ლიტერატურაში გამოთქმული მოსაზრება, რომლის თანახმადაც, კონფიდენციალურობის დაცვის გამონაკლისი სახეზე გვაქვს მაშინ, როდესაც არსებობს დანაშაულის განხორციელების საფრთხე.⁵¹ აღნიშნულის საილუსტრაციოდ შეგვიძლია დავასახელოთ შემთხვევები, მა-

the Model Law on Conciliation with Examination of the Actual Situation in selected Civil and Common Law Countries, Master's Thesis, GRIN Verlag, 2011, 31.

⁴⁷ *Parens patriae* სახელმწიფოს შესაძლებლობა დაიცვას პირები, რომლებიც ამას დამოუკიდებლად ვერ ახორციელებენ. იხ. *Garner B.A., Black's Law's Dictionary*, 9th ed., Thomson West, USA, 2009, 1212.

⁴⁸ *ელოშვილი ნ.*, კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწადეული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, იხ. ციტირება: *Palo G.D., Trevor M. B. (eds.)*, *EU Mediation Law and Practice*, Great Britain, Oxford university Press, 2012, 12.

⁴⁹ იქვე.

⁵⁰ იქვე.

⁵¹ *ყანდაშვილი ი.*, საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასამართლო ფორმები, თბ., 2018, 76.

გალითად, როდესაც მედიატორმა იცის დანაშაულის მიმდინარეობის ან მისი სამომავლოდ განხორციელების შესახებ, პირის განცხადება დანაშაულის ჩადენის თაობაზე, რომელიც მიმართულია საზოგადოებრივი კეთილდღეობის წინააღმდეგ.⁵²

UMA-ს⁵³ თანახმად, კონფიდენციალურობა იზღუდება თუ კომუნიკაცია გამიზნულია დანაშაულის მოსამზადებლად, დანაშაულის ჩადენის მცდელობისთვის, დანაშაულის ან კრიმინალური მოქმედების დაფარვისთვის, რომელიც იმ ეტაპისთვის მიმდინარეობს.⁵⁴ დანაშაულებრივი მიზნით, თუ ხდება მედიაციის გამოყენება, მედიატორმა უნდა მიიღოს შესაბამისი ღონისძიებები, რომლებიც მოიცავს, აუცილებლობის შემთხვევაში, გადავადებას, გამოსვლას ან მედიაციის შეწყვეტას.⁵⁵

7. კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვის გარანტიები

კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვის სამართლებრივი საზღვრები დღემდე საკამათოა და არ არსებობს ერთიანი პოზიცია.

სხვადასხვა ქვეყნის კანონმდებლობა, რა თქმა უნდა, განსხვავებულად აწესრიგებს აღნიშნულ საკითხს, მაგალითად

⁵² *თვაური რ.*, კონფიდენციალურობის პრინციპით ბოჭვის სტანდარტი მედიაციის პროცესში, *ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდუელი 2015“*, თსუ-ის გამომცემლობა, 2015, 34-35.

⁵³ Uniform Mediation Act, <<http://codes.ohio.gov/orc/2710>>.

⁵⁴ *ელოშვილი ნ.*, კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, *ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდუელი 2013“*, თსუ-ის გამომცემლობა 2014, 29, იხ. ციტირება: *Deleissegues C.*, Mediation Confidentiality: Has It Gone Too Far?, *University of La Verne Law Review*, Vol. 33, Issue 1, November, 2011, 130, <<https://heinonline.org/HOL/Welcome?message=Please%20log%20in&url=%2FHOL%2FPage%3Fhandle%3Dhein.journals%2Fjjuv133%26div%3D>>.

⁵⁵ *ელოშვილი ნ.*, კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, *ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდუელი 2013“*, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 29, იხ. ციტირება: იქვე, 133.

საფრანგეთის კანონმდებლობა ისეთი სახის მექანიზმებს იყენებს, რომელიც უზრუნველყოფს ფუნდამენტური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვით.⁵⁶ საფრანგეთთან ერთად აღსანიშნავია აშშ-ს პრაქტიკა, რამეთუ სასამართლოებმა, აღნიშნული პრივილეგიები სწორედაც, რომ ინფორმაციის გავრცელებისგან დასაცავად შექმნეს. შტატებს შესაძლებლობა აქვთ არჩევანი გააკეთონ აბსოლუტურ და შეზღუდულ პრივილეგიებს შორის.⁵⁷ სასამართლოები უპირატესობას ანიჭებენ აბსოლუტურ პრივილეგიას, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ საჯარო ინტერესი მცირეა აღნიშნული პრივილეგიის გამოყენებით მიღებულ სარგებელთან შედარებით.⁵⁸

კონფიდენციალურობის დაცვის გარანტიების შესაქმნელად, უპირველეს ყოვლისა, საჭიროა საკანონმდებლო დონეზე მედიაციის პროცესის სრულყოფილი ფორმულირების დადგენა. მთავარ პრობლემატიკას სწორედაც წარმოადგენს ის, რომ ბევრი საკანონმდებლო აქტი მოკლებულია კონკრეტიზაციას და გამოიყენება ისეთი ცნებები, როგორებიცაა: „მედიაცია“, „გადაწყვეტის პროცესი“, როდესაც იზღუდება ინფორმაციის ფარგლები მითითებულია „განმავლობაში“ ან „მედიაციის მიზნებისთვის“.⁵⁹

სწორედაც კონკრეტიკის ნაკლებობის გამო, მედიაციის პროცესში განხორციელებული კომუნიკაცია არ არის დაცული სრულად და მხოლოდ ვერბალური თუ წერილობითი ფორმით შემდგარი კომუნიკაცია ექვემდებარება დაცვას, აგრეთვე ხშირია შემთხვევები, როდესაც აღნიშნული პრივილეგია მხოლოდ

⁵⁶ *Palo G. D., Trevor M. B., (eds.), EU Mediation Law and Practice, Great Britain, Oxford university Press, 2012, 118.*

⁵⁷ იქვე, 158-159.

⁵⁸ იქვე, 159.

⁵⁹ *ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდუელი 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა 2014, 32, იხ. ციტირება: Alfini J. J., Press S. B., Sternlight J. R., Stulberg J. B., Mediation Theory and Practice, 2nd ed., Lexisnexis, 2006, 222.*

დავის საგანს ეხება. კონფიდენციალურობის პრინციპის არასათანადო დაცვის წარმოსაჩენად სამართლიანად გამოიყენება ზემო თქმული, ზოგადი ცნებების გამოყენებით, შექმნილი რეგულაციები.⁶⁰

კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვის გარანტიების შესაქმნელად და პრობლემატიკის თავიდან ასაცილებლად, საინტერესოა გოლანის მიერ შემოთავაზებული გზები:

1. წესების კონკრეტიზაცია, კონფიდენციალურობის ფარგლების, საგამონაკლისო შემთხვევების ნათლად განსაზღვრა. საჭიროა, აღნიშნული წესების წერილობით გაფორმება და მხარეთა ან მათი იურისტების ხელმოწერებით დადასტურება;

2. დაუშვებელია კონფიდენციალურობის დაცვის ფარგლების ფართო, ყოვლისმომცველი განმარტება და ხელშეკრულებაში ზოგადი, არაკონკრეტიზირებული დებულებების ასახვა;

3. ხაზგასმით უნდა აისახოს კონფიდენციალურობის დაცვის ორი სახე, პირველი, მოიცავს რას გაამჟღავნებენ მხარეები მედიაციის პროცესს გარეთ, ხოლო მეორე პირადი შეხვედრების დროს გამჟღავნებული ინფორმაციის ბედს.⁶¹

7.1. კონფიდენციალურობის დაცვის გარანტია, დაუშვებელი მტკიცებულების ინსტიტუტი

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვისთვის უნდა შეიქმნას სპეციალური გარანტიები. კონფიდენციალურობის პრინციპის ხელყოფის ალბათობა იზრდება მაშინ, როდესაც მედიაციის პროცესი მორიგებით არ სრულდება, მხარეები კი მიმართავენ დავის მოგვარების ისეთ საშუალებებს, როგორებიცაა სასამართლო, არბიტრაჟი თუ დავის გადაწყვეტის სხვა მეთოდები. აუცილებელია კანონმდებლობით დადგენილი იყოს, რომ დოკუმენტი, ინფორმაცია, მათ

⁶⁰ *Kuester E. L., Confidentiality in Mediation: A Trial of Broken Promises, Hamline Journal of Public Law and Policy, Vol. 16, №2, 1994-1995, 579.*

⁶¹ *Golann D., Mediating Legal Disputes: Effective Strategies for Neutrals and Advocats, American Bar Association, USA, 2009, 217.*

შორის ვერბალური კომუნიკაციით მოპოვებული, კონფიდენციალურია და დაუშვებელ მტკიცებულებად იქნება ცნობილი.

სხვადასხვა ქვეყნის საკანონმდებლო აქტები ითვალისწინებს კონფიდენციალურობის დაცვის მუხლებს, რომლებიც ეხება მედიაციის პროცესში გამოთქმულ განცხადებებსა და განხორციელებულ ქმედებებს.⁶²

აღსანიშნავია, რომ მსგავს რეგულაციებს იცნობს ქართული კანონმდებლობაც, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 141-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტის თანახმად, მედიატორი არ შეიძლება მოწმედ დაიკითხოს ისეთ გარემოებებთან დაკავშირებით, რომლებიც მისთვის ცობილი გახდა მედიატორის მოვალეობის შესრულებისას.⁶³

აგრეთვე მნიშვნელოვანია, სასამართლო მედიაციის ის რეგულაცია, რომელიც მოცემულია საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 104-ე მუხლის პირველ პრიმა ნაწილში, რომელშიც აღნიშნულია, რომ მტკიცებულებად არ მიიღებს სასამართლო მედიაციის პროცესში კონფიდენციალურობის პირობით გამჟღავნებულ ინფორმაციასა და დაკუმენტს, თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.⁶⁴ აღნიშნული ნორმა არ გამოიყენება სხვა ტიპის მედიაციაში გამოყენებულ ინფორმაციათა დაუშვებელ მტკიცებულებად ცნობისთვის.

კანონმდებელი აღნიშნულ დებულებასთან ერთად ზუსტად განსაზღვრავს რა შემთხვევაში არ გამოიყენება ეს წესი:

ა. თუ ინფორმაცია ან დოკუმენტი წარდგენილია იმ მხარის მიერ, რომელმაც იგი გაამჟღავნა;

ბ. თუ ეს ინფორმაცია ან/და დოკუმენტი მეორე მხარეს ჰქონდა ან კანონის გათვალისწინებული სხვა საშუალებებით მიიღო და წარადგინა იგი.⁶⁵

⁶² *ყანდაშვილი ი.*, საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასასამართლო ფორმები, თბ., 2018, 74.

⁶³ სსსკ-ის 141-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტი, სსმ, 1106-ის, 14.11.1997 [ცვლილებების რედაქცია: სსმ, 5550,-რს, 20.12.2011].

⁶⁴ იქვე, 104-ე მუხლის პირველი პრიმა ნაწილი.

⁶⁵ იქვე.

კონფიდენციალურობის დარღვევის რისკის არსებობის პრევენციისთვის, მედიატორს ეკრძალება იმავე საქმეში სასამართლო პროცესში მონაწილეობა. საილუსტრაციოდ, აღსანიშნავია ერთ-ერთი საქმე, *The Duke Group Ltd (in lip) v Imaan Investment Ltd & Ors [2003] SASC 272*, მოსამართლე მონაწილეობას ლეზულობდა, როგორც მედიატორი დავის სასამართლოში განხილვამდე 9 წლით ადრე და საჯარო ინტერესებიდან გამომდინარე თვითაცლება განახორციელა ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით.⁶⁶

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 31-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად მოსამართლის აცილების, ერთ-ერთ საფუძველს წარმოადგენს განსახილველ საქმეში მედიატორად მონაწილეობა,⁶⁷ აგრეთვე 94-ე მუხლის პირველი პრიმა ნაწილის თანახმად, სასამართლო პროცესზე რომელიმე მხარის წარმომადგენელი არ შეიძლება იყოს ის პირი, რომელიც განსახილველ საქმეში მონაწილეობდა მედიატორად.⁶⁸ მნიშვნელოვანია, რომ საქართველოს კანონმდებლობა ძირითადი რისკებისგან დაცვის მიმართ ღონისძიებებს ითვალისწინებს.⁶⁹ აღნიშნული დებულებიდან გამომდინარე, სანოტარო, სამედიცინო ან საგადასახადო მედიაციის დროს, მხარეებს გარკვეული გარანტიები აქვთ, რომ მათ მიერ მიწოდებული ინფორმაცია არ იქნება გამჟღავნებული.

⁶⁶ ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწადეული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 34.

⁶⁷ სსსკ-ის 31-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტი, სსმ, 1106-ლს, 14.11.1997 [ცვლილებების რედაქცია: სსმ, 5550,-რს, 20.12.2011].

⁶⁸ სსსკ-ის 94-ე მუხლის 1-ლი პრიმა ნაწილი, სსმ, 1106-ლს, 14.11.1997, [ცვლილებების რედაქცია: სსმ, 5550,-რს, 20.12.2011].

⁶⁹ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, 50-ე მუხლი, სსმ, 1772-ლს, 09.10.2009, [ცვლილებების რედაქცია: სსმ 3616-რს, 24.09.2010].

7.2. კონფიდენციალურობის მუხლი მედიაციის თაობაზე შეთანხმებაში

მედიაციის პროცესის წარმართვის დროს კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვის ყველაზე ხელსაყრელ და სანდო გარანტიას ქმნის ხელშეკრულება მედიატორსა და მხარეთა შორის. ხელშეკრულების თავისუფლებისა და მხარეთა ნების ავტონომიის პრინციპის გათვალისწინებით, მედიაციის მხარეებს შეუძლიათ გაითვალისწინონ და განსაზღვრონ პროცესის დროს ყველა შემოთავაზება, დაპირება, ქმედება, განცხადება, წერილობით თუ ვერბალურად გამჟღავნებული ინფორმაცია, არ იყოს გამოყენებული მტკიცებულებად მათ შორის შემდგომში დავის არსებობის შემთხვევაში.⁷⁰ თუმცა აღნიშნული დათქმა არ მოქმედებს მედიაციის პროცესში მონაწილე მესამე პირების მიმართ, თუ მესამე პირები ხელმოწერით არ იკისრებენ კონფიდენციალურობის დაცვის ვალდებულებას.⁷¹

8. დასკვნა

კვლევის პროცესში ჩატარებული ანალიზის საფუძველზე დადგინდა შემდეგი, მიუხედავად საქართველოს ეროვნულ კანონმდებლობაში გარკვეული რეგულაციების არსებობისა, იგი არ არის სრულყოფილი. ასოცირების ხელშეკრულებით ევროკავშირი აღიარებს საქართველოს ვალდებულებას შესაბამის სფეროებში საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან, წინამდებარე შეთანხმების საფუძველზე თანდათანობით დაახლოებისა და მისი ეფექტური იმპლემენტაციის კუთხით. შესაბამისად, ქართული საკანონმდებლო სივრცის ევროპულთან ჰარმონიზაციისათვის აუცილებელია მედია-

⁷⁰ *Kuester E. L., Confidentiality in Mediation: A Trial of Broken Promises, Hamline Journal of Public Law & Policy, Vol. 16, №2, 1994-1995, 576-577, <<https://heinonline.org/HOL/Welcome?message=Please%20log%20in&url=%2FHOL%2FPage%3Fhandle%3Dhein.journals>>.*

⁷¹ იქვე, 578.

ციის ინსტიტუტის ამომწურავად და სრულყოფილად დანერგვა, სწორედ აღნიშნული განაპირობებს თემის აქტუალურობას და ამ მექანიზმის ამოქმედების თანმდევი დილემების აღმოფხვრის აუცილებლობას, რაც შემდეგნაირადაა შესაძლებელი:

მედიაციის ინსტიტუტის განვითარებისა და ფართოდ გამოყენების, უმთავრესი მიზეზი პროცესის კონფიდენციალურობაა. მედიაციის პროცესის წარმართვისთვის ისე, რომ არ დაიკარგოს მისი არაფორმალური და მოქნილი ხასიათი, მხარეთა ნდომისა და გულწრფელობის ფაქტორის ამოქმედებას სწორედაც, რომ მედიაციის მთავარი ღირსება, კონფიდენციალურობა განაპირობებს.

სტატიაში განხილული თემატიკიდან გამომდინარე, პრინციპი, რომელიც მედიაციის პროცესს ერთმნიშვნელოვნად განსაზღვრავს, აგრეთვე მედიაციის მექანიზმის სრულყოფილად ამოქმედებას უწყობს ხელს, სწორედ კონფიდენციალურობაა.

პრობლემატიკა, რომელიც წარმოიშობა კონფიდენციალურობის პრინციპის გამოყენებასთან დაკავშირებით, აღმოფხვრილი იქნება საკანონმდებლო დონეზე მედიაციის პროცესის ფართო დეფინირებით, რომელიც კონკრეტულად განსაზღვრავს, მისი ამოქმედების სახელმძღვანელო დებულებებს, განსაზღვრავს კონფიდენციალურობას, როგორც პროცესის მათორიენტირებელ პრინციპს. მნიშვნელოვანია დაკონკრეტდეს კონფიდენციალურობის არსი, რომელიც განსაზღვრავს მხარეთა კომუნიკაციის ზუსტ პერიოდს. აგრეთვე, პრიორიტეტულია განისაზღვროს მედიაციის პროცესის მონაწილე პირების კომუნიკაციის მნიშვნელობა, რას მოიცავს იგი ვერბალურ თუ არავერბალურ კონტაქტს.

სტატიაში განხილული თემატიკა ცხადყოფს კონფიდენციალურობის გამოყენების მიზანს, იგი პროცესში მონაწილე პირთა დაცვას ემსახურება, რომელიც თავისთავად უზრუნველყოფს მედიაციის მექანიზმის არსის, მნიშვნელობისა და მიზნის განხორციელებას.

კონფიდენციალურობის პრინციპის დადებითი და უარყოფითი მხარეების წარმოჩენამ ცხადყო მედიაციის პროცესში მისი არსებობისა და დაცვის აუცილებლობა, მაგრამ არა დემოკრატიული სახელმწიფოს სახელმძღვანელო პრინციპის, საჯარო

ინტერესის უგულვებელყოფით, რომელიც გარდაუვალად საჭიროებს პრინციპის შეზღუდვის საფუძვლების არსებობას. კონფიდენციალურობის დაცვასა და საჯაროობას შორის ბალანსის დადგენისთვის აუცილებელია საგამონაკლისო შემთხვევების დადგენა და მათი ფარგლების ზუსტი განსაზღვრა, რათა მხარეთა ნების ავტონომიიდან გამომდინარე, კერძო ინტერესების აბსოლუტურმა და შეუზღუდავმა მოქმედებამ არ ხელყოს დემოკრატიული საზოგადოების არსებობისთვის საჭირო ინტერესები. სტატიაში კი, წარმოდგენილია ამგვარი შეზღუდვის ორი ძირითადი საფუძველი, მხარეთა თანხმობა კონფიდენციალურობის დაცვაზე უარის თქმასთან დაკავშირებით და საჯარო წესრიგი, როგორც კონფიდენციალურობის გამონაკლისი.

პროცესის არაფორმალურ ხასიათი წარმოადგენს არა მარტო მედიაციის პრივილეგიას, არამედ, გარკვეულ წინააღობებსაც ქმნის მონაწილე პირებისათვის. არაფორმალური და მოქნილი ხასიათი, გარკვეული დოზით მედიაციის მონაწილე მხარეების დაცვის გარანტიებს საფრთხის ქვეშ აყენებს, რამეთუ მისი არსიდან გამომდინარე რთულდება ხარვეზებსა და დარღვევებზე აპელირება. სწორედ ამგვარი სირთულის არსებობის გამო, აუცილებელია კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვის გარანტიების არსებობა. აღნიშნულ სტატიაში განხილული, დაუშვებელი მტკიცებულებების ინსტიტუტი და კონფიდენციალურობის მუხლი მედიაციის თაობაზე შეთანხმებაში, სწორედაც ამ პრინციპის დაცვის ორი მთავარი გარანტიაა.

წარმატებული მედიაციის პროცესი მოითხოვს, მედიატორმა და პროცესის მხარეებმა აღმოაჩინონ და გაიაზრონ მთავარი პრობლემა, რომელიც მათ შორის არსებობს, დავის გამომწვევი მიზეზები, საფუძვლები და ის შესაძლებლობები, რომლებიც მათ დაეხმარებათ პრობლემის აღმოფხვრასა და დავის სათანადო, სასურველ მოგვარებაში, აღნიშნულის მიღწევა კი ინფორმაციის ერთმანეთს შორის გაცვლის გარეშე შეუძლებელია.⁷² შესაბამისად, კონფიდენციალურობის როლი მედიაციის პროცესში განუ-

⁷² UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use 2002, (2004) para.58.

ზომლად დიდია, მისი არსით და მნიშვნელობით იგი პირდაპირაა დაკავშირებული მხარეთა ისეთ კომუნიკაციასთან, რომელსაც მედიაცია განაპირობებს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მედია-ციის მექანიზმის დანერგვა და შემგომი განვითარება კონფი-დენციალურობის პრინციპთან დაკავშირებული საკითხების სრულყოფილად განსაზღვრის გარეშე, შეუძლებელია.

ბიბლიოგრაფია:

1. ასოცირების შესახებ შეთანხმება ერთის მხრივ, საქართველოსა და მეორეს მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის, 27.06.14, გამოქვეყნების თარიღი: 11.09.14, დროებითი გამოყენების რეჟიმი: 01.09.2014, სრულად ძალაში შესვლის თარიღი: 01.07.2016.
2. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 14/11/1997.
3. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, 9/10/2009.
4. საქართველოს კანონი „საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ“, საქართველოს საკანონ-მდებლო მაცნე, 20/12/2011.
5. ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწდეული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 9, 15, 25- 26, 28-29, 32, 34.
6. თვაური რ., კონფიდენციალურობის პრინციპით ბოჭვის სტან-დარტი მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გა-დაწყვეტა – წელიწდეული 2015“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2015, 27, 34 – 35.
7. ყანდაშვილი ი., საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალ-ტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასამართლო ფორმები, თბ., 2018, 74, 76-77.
8. ცერცვაძე გ., მედიაცია, თბ., 2010, 34, 48.
9. წულაძე ა., სასამართლო მედიაციის ქართული მოდელი ევრო-ამერიკულ პრიზმაში, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ., 2016, 18-19.
10. ჯანჯალია ბ., მედიაცია – სასამართლოში კორპორატიული დავის განხილვის ალტერნატივა, ჟურნ. „ბიზნესი და კანონმდებლობა“ №10, 2009, 33-35.

11. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May, 2008, on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.
12. UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use 2002, (2004) para.58.
13. *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd ed., Oxford University Press, Oxford, 2016, 50.
14. *Bur A. M.*, Confidentiality in Mediation: A Privilege Worth Protecting, *Dispute Resolution Journal*, Vol. 57, 2002, 66.
15. *Deason E. E.*, Symposium: Secrecy and Transparency in Dispute Resolution: The Need of the Trust as a Justification for Confidentiality in Mediation: A Cross-Disciplinary Approach, *Kansas Law Review* 1387, Vol. 54, 2006, 1-2.
16. *Ferz S., Filler E.*, *Mediation Gesetzestexte und Kommentar*, Universitätsverlag, Wien 2003, 54.
17. *Freedman L. R., Prigoff M. L.*, Confidentiality in Mediation: The Need For Protection, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 2, Issue 1, 1986, 37-38.
18. *Golann D.*, *Mediating Legal Disputes: Effective Strategies for Neutrals and Advocats*, American Bar Association, USA, 2009, 217.
19. *Garner B. A.*, *Black's Law's Dictionary*, 9th ed., Thomson West, USA , 2009, 1212.
20. *Hardy S., Rundle O.*, *Mediation For Lawyers*, Australia, CCH Australia Limited, 2010, 170, 192.
21. *Henke E. M.*, Confidentiality in the Model Law and the European Mediation Directive, A Comparison of Solutions Offered in the Mediation Directive and the Model Law on Conciliation with Examination of the Actual Situation in Selected Civil and Common Law Countries, Master's Thesis, GRIN Verlag, 2011, 3, 31-32, 38.
22. *Kovach K. K.*, *Mediation in a Nutshell*, 2nd ed., West a Thomson Reuters Business, USA, 2010, 191.
23. *Kovach K. K.*, *Mediation: Principles and Practice*, 3rd ed., USA, Thomson West, 2004, 262.
24. *Kuester E. L.*, Confidentiality in Mediation: A Trial of Broken Promises, *Hamline Journal Of Public Law&Policy*, Vol. 16, №2, 1994-1995, 576-579.
25. *Macturk H. C.*, Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exceptions, *American Journal of Trial Advocacy*, Vol. 19, Issue 2, 1995, 412.
26. *Nelson M. R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 25.

27. *Owen R. M.*, In re Uncertainty: A Uniform and Confidential Treatment of Evidentiary and Advocatory Materials Used in Mediation, *Ohio State Journal on Dispute Resolution* 911, Vol. 20, 2005, 3.
28. *Pattenden R.*, *The Law of Professional-Client Confidentiality, Regulating the Disclosure of Confidential Personal Information*, Oxford University Press, 2013, 12.
29. *Peterson A. L. H.*, Substantive Law Clash: An Inquiry into the Impact of in re Merriage of Kieturakis on California's Confidentiality Law, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, Vol. 8, №1, 2007, 199.
30. *Palo G. D., Trevor M. B., (eds.)*, *EU Mediation Law and Practice*, Great Britain, Oxford University Press, 2012, 12, 118, 158-159.
31. *Richards N. M., Solve D. J.*, Privacy's Other Path: Recovering the Law of Confidentiality, *Georgetown Law Journal*, Vol. 96, 2007, 133.
32. *Rempel J. K., Holmes J. G.*, How Do I Trust Thee? *Psychology Today*, February 1986, 28-34.
33. *Steffek F.*, *Mediation und Güterichterverfahren*, *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, (ZEuP)*, Verlag C.H.Beck, München, №3, 2013, 550.
34. *Tomeo D. G.*, Be Careful What You Say: One Court's Look at Confidentiality under the Uniform Mediation Act, *Seton Hall Legislative Journal*, Vol. 31:1, 2006, 75.
35. *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, *Commercial Dispute Resolution in Germany*, 2nd ed., C.H. Beck, Vol. 31, №1, 2016, 191.
36. <<https://www.lexisnexis.com/en-us/products/lexis-advance.page>>, [01.08.2019].
37. <<http://www.lowenstein.com/files/publication/>>, [01.08.2019].
38. <<https://heinonline.org/HOL/Welcome?message=Please%20log%20in&url=%2FHOL%2FPage%3Fhandle%3Dhein.journals>>, [01.08.2019].
39. <<http://codes.ohio.gov/orc/2710>>, [01.08.2019].
40. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2496959>>, [01.08.2019].